

1. *Vermelding der voornaamste takken van bestaan der ingezetenen.*
Landbouw, koophandel en verschillende ambachten.
2. *Gang van het inwendig bestuur der gemeente en der politie.*
Het inwendig bestuur der gemeente gaat steeds op een geregelden voet, terwijl de overtredingen der wet werden steeds worden vervolgd.
3. *Handhaving van reglementen en plaatselijke keuren.*
De reglementen en keuren worden zoo veel mogelijk gehandhaafd.
4. *Genoegzaamheid of ongenoegzaamheid derzelve.*
Dezelve zijn voor het tegenwoordige en naar gelang der omstandigheden voldoende.
5. *Gezondheidstoestand der ingezetenen in het algemeen, met vermelding van de geheerscht hebbende besmettelijke ziekten en het getal der daaraan overledenen.*
Was gunstig, terwijl de gemeente van besmettelijke ziekten, ook van de cholera, mogt verschoond blijven.
6. *Koepokinënting.*
Vindt hier geen tegenstand en wordt vrij geregeld toegepast.
7. *Geneeskundige dienst in het algemeen, met opgave of de geneeskundige hulp en vermelding of het personeel der genees-, heel-, verlos- en artsnijmengkundigen genoegzaam is.*
Aan geneeskundige dienst ontbreekt het in de gemeente niet alzo er twee genees-, heel- en verloskundigen in de Stad Hardenbergh woonachtig zijn, terwijl zich hier drie apotheken bevinden.
8. *Broodzetting en toezigt op de goede hoedanigheid van het brood, alsmede de regeling van het maalloon.*
Broodzetting en regeling van maalloon wordt in deze gemeente onnoodig geoordeeld. De hoedanigheid van het brood is zeer goed, en voor zooveel noodig, wordt daarop behoorlijk toezigt gehouden.
9. *Prijzen der levensmiddelen.*
De producten van landbouw zijn in 1849 zeer goedkoop geweest. De prijzen der koloniale waren zijn hier echter altijd in vergelijking met andere plaatsen vrij hoog.
10. *Ontginning van woeste gronden, derzelve uitgestrektheid en voortgang.*
Er heeft in 1849 geene ontginning van eenig aanbelang plaats gehad. De uitgestrektheid bebouwde grond wordt op p.m. 1300 bunders geraamd.
11. *Staat der veenderijen, derzelve uitgestrektheid en meerdere of mindere belangrijke voordeelen in het afgelopen jaar daaruit getrokken, met opgave van de verveende hoeveelheid.*
De veengronden in deze gemeente hebben eene uitgestrektheid van p.m. 600 bunder, welke niet verder dan voor eigen gebruik dienen. In 1849 is verveend aan turf der 2^e soort 1^e klasse 1340 ton en 2^e soort 3^e klasse 12000 ton.
12. *Toestand der kerken en de torens bij dezelve behorende, en daarin gebragte verbeteringen in het afgelopen jaar.*
Kerk en toren zijn in 1847 geheel vernieuwd en dus in goeden staat.
13. *Toestand der kerkenfondsen, van iedere gezindheid afzonderlijk.*
De kerkgemeente bezit geen eigene fondsen behalve de opbrengst van een klein gedeelte grond en de huur der banken in de kerk; wordende de uitgaven uit een jaarlijkschen omslag over de leden der kerk gevonden.

14. *Staat der brandblusmiddelen.*

De twee aanwezige brandspuiten met toebehooren zijn in zeer goeden staat.

15. *Begraafplaatsen, derzelve toestand en alles wat tot deze aangelegenheid betrekking heeft.*

De eenige begraafplaats alhier (voor hervormden) is ook in behoorlijken toestand. Het daarop bestaand plaatselijk reglement wordt gehandhaafd.

16. *Gebruik van het maten en gewigten stelsel en handhaving der daaromtrent bestaande verordeningen.*

Het stelsel wordt algemeen gebezigd, en de daaromtrent bestaande verordeningen worden in acht genomen.

17. *Bijhouden der kadastrale stukken.*

Worden door de beambten van het kadaster steeds bijgehouden.

18. *Strandvonderijen.*

Van geene toepassing.

19. *Kazernering en huisvesting van troepen.*

Kazernen bestaan hier niet; bij doormarsch van troepen worden dezelve bij de ingezetenen gehuisvest.

20. *Middelen van vervoer, stoom en zeilvaartuigen, diligences, postwagens enz. en vermelding of derzelve dienst geregeld gaat, of wel aanleiding heeft gegeven tot bezwaar der ingezetenen, in welk geval de middelen van redres moeten worden opgegeven die in aanmerking zouden behoren te komen.*

Eene goed ingerigte diligence ging in 1849 des zomers alle dagen en des winters 3 maal in de week op Zwolle, vice versa. Voorts rijdt des vrijdags een snorwagen heen en terug naar Zwolle, en eindelijk voorzien bij gunstigen waterstand de Vechtschuiten in het vervoer van vrachtgoederen. Er zijn geene klagten over niet geregelden gang dier verschillende middelen van vervoer bij ons ingekomen.

21. *Gemeentefinanciën, met vermelding van nieuwe ingevoerde omslagen of belastingen; het bedrag der in het afgelopen jaar opgenomene en dat der afgeloste kapitale schulden, en het bedrag nog onafgelost blijvende.*

De gemeentefinanciën zijn hoewel geregeld, evenwel niet gunstig te noemen. Tot aflossing van oude schulden is op 1 maart 1849 een kapitaal van f. 800 opgenomen, waarvan jaarlijks een tiende gedeelte wordt afgelost. Nieuwe belastingen of omslagen zijn in 1849 niet ingevoerd. De gedeeltelijke voorziening in de aflossing en rentebetaling van het kapitaal dat voor de grindweg tusschen Ommen en Hardenberg is genegotieerd, levert tegenwoordig nog een vrij groot bezwaar voor de gemeente op.

22. *Werking der bestaande plaatselijke belasting.*

De plaatselijke belastingen bestaan hier in de opcenten op de personele en grondlasten, en in 50 opcenten op het gedistilleerd. Voorts in een hoofdelijken omslag die voor het tegenwoordige nog niet al te drukkend is.

23. *Staat der dijken en polders.*

Niet van toepassing.

24. *Staat der kanalen.*

Idem.

25. *Staat der rivieren en derzelve bevaarbaarheid in verhouding tot de behoefte.*

De rivier de Vecht is bij tamelijk hoogen waterstand en bij open water bevaarbaar, en voldoet alsdan redelijk aan de behoefte.

26. *Staat der waterleidingen, met opgaaf der verbeteringen die daaraan in het afgeloopene jaar gedaan zijn en die welke nog daaraan behooren verrigt te worden.*

Zijn in vrij goeden staat en worden jaarlijks behoorlijk opgeruimd en geschouwd..

27. *Toestand der wegen en daarin zijnde bruggen, duikers, vonders enz., met opgave als voren.*
De wegen zijn mede in een goeden staat. De zoogenaamde hoogeweg naar de Venebrugge is steeds voor verbetering vatbaar; men vleit zich echter van weldra een harden weg tot aan de Hanoversche grenzen te zullen kunnen doen daarstellen.
28. *Toestand der schutterijen.*
Het contingent wordt jaarlijks aangevuld.
29. *Toestand van het schoolwezen (voor zoo veel zulks bestaat afzonderlijk van het hooger, middelbaar en lager onderwijs), met vermelding van nieuw daargestelde, aanmerkelijk uitgebreide, vervallene of teruggegangene instellingen van onderwijs.*
Het lager onderwijs zoude door de klimmende jaren van den onderwijzer G.J. Pruijn achterlijk geraken, zoo niet een geschikte ondermeester de noodige assistentie verleende.
De school der 2^e klasse voor middelbaar onderwijs in 1848 door den heer J.J. Marchant opgericht, strekt voortdurend tot veel gerief voor de meer gegoede ingezetenen.
30. *Opgave der toelagen uit de gemeentekas voor het onderwijs verstrekt, in voormelde drie klassen verdeeld.*
Uit de gemeentekas worden geen toelagen voor het onderwijs verstrekt, tenzij men de suppletie als zoodanig mogt beschouwen welke aan den onderwijzer Pruijn voor die kinderen worden uitbetaald welke ouders in eene mindere dan de 1^e classe in het schoolfonds zijn aangeslagen en voorts de oninbare schoolgelden.
31. *Toestand der schoollocalen, meubelen en onderwijzerswoningen, met opgave dergenen welke in het afgeloopene jaar nieuw gebouwd of aanmerkelijk verbeterd zijn.*
Het bouwvallig schoollocaal voor lager onderwijs zal in dit jaar 1850 door een nieuw worden vervangen. De onderwijzer woont in eene eigene woning, zo ook de heer Marchant die zijne school bij zich aan huis houdt.
32. *Teekenscholen.*
Bestaan hier niet.
33. *Verdere inrigtingen betrekkelijk de beoefening van kunsten en wetenschappen.*
Als voren.
34. *Aard der gestichten en instellingen van weldadigheid en toestand derzelve.*
Als voren.
35. *Toestand der diaconiën.*
De hervormde diaconie (de eenige alhier aanwezig) beperkt hare bedelingen naar gelang van hare ontvangsten, die bijna alleen uit collecten bestaan. Daar zij geheel onafhankelijk wil blijven in hare administratie en derhalve geene subsidien uit de gemeentekas verlangt, ontstaan daardoor dikwijls moeilijkheden, dewijl de diakonie zich meermalen aan de verzorging van behoeftigen onttrekt.
36. *Evenredigheid van het getal behoeftigen tot dat der bevolking.*
Van 4 tot 100.
37. *Getal voorwerpen in het afgeloopen jaar naar de kolonien der maatschappij van weldadigheid gezonden.*
Geene.
38. *Werking der banken van leening.*
Bestaan in deze gemeente niet.
39. *Nijverheid in het algemeen, derzelve toe- of afnemning.*
Bepaald zich bijna uitsluitend tot landbouw die meer en meer beoefend wordt.
40. *Buitenlandsche handel.*
Wordt in deze gemeente weinig of niet gedreven.

41. *Koophandel.*

De koophandel bepaalt zich voornamelijk in granen en vette varkens.

42. *Staat der scheepvaart en vermelding van meerderen of minderen aanbouw op de scheepstimmerwerven.*

In deze gemeente zijn veel schippers woonachtig wier verdiensten echter gering zijn. Scheepstimmerwerven worden hier niet gevonden.

43. *Staat der fabrieken en trafijken, met opgave welke in de gemeente aanwezig zijn.*

Fabrieken zijn hier niet aanwezig. Er bevindt zich hier echter eene grutterij en negen broodbakkerijen, die over het algemeen in een gunstigen staat verkeereren.

44. *Staat van den landbouw en de voortbrengselen van den grond.*

Is hier zeer gunstig, en de voortbrengselen van den grond zijn over het algemeen van eene goede hoedanigheid.

45. *Aard der veldgewassen en resultaat van den jongsten oogst.*

De veldgewassen bestaan hoofdzakelijk in rogge, boekweit, aardappelen, haver, garst, knollen, vlas enz. De jongste oogst was wat boekweit en aardappelen betreft zeer ongunstig, laatst genoemd product heeft eerst veel door nachtvorsten en later door de aardappelenziekte geleden. De oogst van de rogge en overige veldvruchten was gunstig.

46. *Vooruitzigten van den oogst voor het loopend jaar.*

Zijn zeer gunstig. Het oliezaad schijnt weinig of niet van den vorst geleden te hebben en bloeit nog niet.

47. *Staat van de veeteelt, ook paardenfokkerij.*

Wordt hier niet opzettelijk gedreven.

48. *Opgaaf van geheerscht hebbende veeziekten, met vermelding van het getal en soort van vee dat aan elk dier ziekten overleden is, of op hooger last afgemaakt is.*

Heeft in deze gemeente niet geheerscht.

49. *Veeartsenij-kundigen, en of daaraan ook behoefte bestaat en welke middelen daarvoor zouden kunnen worden bijgedragen.*

In deze gemeente is geen veearts gevestigd. Die in het naburige Ommen oefent ook hier zijne praktijk uit.

Aldus opgemaakt door ons burgemeester en assessoren der gemeente Stad Hardenbergh, den 27 april 1850.

J. van Delden Sz. Ter ordonnantie J. Santman Rz.